

GRAĐANSKI

Među maskama

Pišu: Daliborka Uljarević

Veliki bi napredak u 2012. godini, poslije osvajanja ove slobode govora o svemu i svakome bez opterećenja činjenicama, a uz mnogo prigodnih interpretacija, bilo i saznanje ko čije interese zastupa, ko kakvu ličnu i političku ambiciju ima, ko se kakvim sredstvima služi i kako se sve to finansira.

Obično se tokom januara, sa kojima godine počinju, sumira prethodna i prave entuzijastički planovi za tekuću. Sama 2011. mnogima nije donijela toliko željene promjene, pa je plima razočarenja kulminirala u nervozi koja je još više zamaglila puteve ka boljem i drugačijem. Time je dodatno redukovan inače ograničeni potencijal za promjenu, najčešće zbog ličnih egoizama i nesposobnosti uzdizanja iznad istih. Nije to novina kod nas. Novina bi bila kada bi se počeli baviti uzrocima upornog lupanja glavom u zid i promišljanja o realnim načinima prevazilaženja prepreka. To zahtijeva i malo smirenosti koju je teško naći u povišenom nivou adrenalina i utrci za što radikalnijim izrazom koji treba da pokrije nedostatak sadržaja, znanja i vizije.

Jedna od primjetnih tendencija u crnogorskom kontekstu je i razvoj nevladinog sektora koji je doživio neslućen uticaj na društvene tokove, nezabilježen u regionu i šire. U društvu koje nije imalo tradiciju ovakvog tipa udruživanja građana i građanki i njihovog djelovanja, to je vanredno pozitivno jer osim što kroz afirmaciju slobode udruživanja postavlja demokratski kamen temeljac na koji se želimo osloniti vodi i brojnim korisnim pogledima i akcijama. O konkretnim postignućima NVO sektora može se dosta pisati. Ali, uticaj koji NVO sektor ima u Crnoj Gori, pored svojih dobrih strana, ima i loših. Naime, toliki uticaj je, istovremeno, postao opasnost za sam sektor jer se počela gubiti granica između onog što su misije nekih NVO i klasičnog partijskog djelovanja, što može dovesti do zabune na izbornom tržištu jer NVO ne izlaze na utrku, iako je jasno da neke imaju tu legitimnu ambiciju. U postojećoj konstelaciji odnosa treba pozdraviti sve koji i na ovaj način, izlazeći iz dosadašnjih okvira, žele doprinijeti političkoj promjeni. To će relaksirati sam NVO sektor a može biti značajan val osvježenja u predvidljivim i neproaktivnim partijskim relacijama.

No, ostaje zabrinutost nad odsustvom strategije svih onih koji pretenduju da se bave politikom iz takve prizme ili pak, prizme postojećih političkih partija. Revolucije se ne dešavaju same od sebe, iako istraživanje navode da je za njihovo uspješno sprovođenje dovoljno 6 dana. Na to treba nadovezati popularnu i opominjuću, tezu **Ralfa Dahrendorfa** o demokratiji koja se gradi kroz tri faze: promjena vlasti i izrada ustava za koju predviđa 6 mjeseci; izgradnja tržišne ekonomije koji uključuju, između ostalih, antimonopolske mehanizme, konkurenciju, uz razvoj određene mreže socijalne zaštite za koju cijeni da je potrebno 6 godina; i uspostavljanje snažnog građanskog društva za koje je, po njemu, neophodno 60 godina.

Ovaj, ali i mnogi drugi pristupi, ukazuju na neophodnost strateškog pogleda u kojem se nalaze planovi sa jasnim aktivnostima, izvršiocima odnosno odgovornim licima, rokovima, troškovima, itd. To zahtijeva mnogo predanog rada, posvećenosti i istrajnosti, jer se ništa ne dešava preko noći niti po automatizmu prelijevanja iz nekih drugih sudova ili iskustava. Niko **Ivu Sanaderu** nije mahao ispred nosa «miterinizacijom», a čovjek je u procesu u kojem treba da bude. Ma koliko ko pojedinačno bio bučan

danas u predviđanju «sanaderizacije» **Milu Đukanoviću**, njega će eventualno procesuirati upravo crnogorske institucije kad za to budu sposobne.

Možda postoji i nešto pozitivno u ovoj svakodnevnoj političkoj buci. Crna Gora je, danas, svojevrsni *Hide park* sa slobodnim mikrofonom za kojim svako ko ima zelje i volje može učiniti javnim svoju životnu i političku ekspresiju i pokušati ostvariti određeni uticaj na društvene tokove. To je, ipak, indikator početka razvoja kvalitetnih političkih procesa. No, napredak koji znači uvjerenje da smo svi jednaki pred zakonom će biti kada institucije počnu da djeluju u svom punom kapacitetu. Da bi bila djelotvorna, a ne dio popularne naracije, borba protiv korupcije i organizovanog kriminala, mora biti institucionalizovana, sa utemeljenim, jakim i profesionalnim institucijama koje takve mogu postati samo ako se oslobode političkog uticaja i ako se sa njihovih rukovodećih mjesta uklone stari ili tek postavljeni partijski policajci. Insistiranje na imenima, bez istinske želje ili pokušaja promjene sistema, se svodi na medijski egzibicionizam, koji ima višestruke posljedice. Na individualnom planu, medijska eksponiranost omogućava određenu društvenu poziciju koja može trenutno ili kasnije da se valorizuje u smislu dobijanja materijalne podrške ili eventualne taktičke političke koristi. Prvi društveno neželjeni efekat je što u toj realno surovoj borbi, prije svega medijskoj, najprije stradaju profesije nad snagom partikularnih interesa i žedu za medijskom atraktivnošću. Druga opasnost je da se takvo ponašanje iskoristi od strane onih koji su u realnom deliktu ili koji su dijelovi političko kriminalnih struktura da zamagle ili navedu na pogrešan trag ili odbiju od sebe bilo kakvo procesuiranje ili utvrđivanje odgovornosti.

Veliki bi napredak u 2012. godini, poslije osvajanja ove slobode govora o svemu i svakome bez opterećenja činjenicama, a uz mnogo prigodnih interpretacija, bilo i saznanje ko čije interese zastupa, ko kakvu ličnu i političku ambiciju ima, ko se kakvim sredstvima služi i kako se sve to finansira.

Autorka je izvršna direktorka Centra za građansko obrazovanje (CGO).